

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра економіки та публічного управління (№ 601)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Гарант освітньої програми

(підпис)

Валентина КУПРІЯНОВА

(ім'я та прізвище)

«30» серпня 2024 р.

ПРОГРАМА ДЕРЖАВНОЇ АТЕСТАЦІЇ
підготовки здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському)
рівні

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: «Експертиза товарів та послуг»
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна/заочна

Харків – 2024 р.

Програма державної атестації (атестаційного екзамену) з обов'язкових компонентів ОПП:

1. «Економіка та управління в сфері торгівлі».
2. «Підприємництво».
3. «Міжнародний ринок товарів та послуг».

для здобувачів вищої освіти за освітньою програмою «Експертиза товарів та послуг» спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, денної/заочної форм навчання.

Розробники:

Гарант ОП, доцент кафедри економіки та публічного управління, к.економ.н., доцент

Валентина КУПРІЯНОВА

Доцент кафедри економіки та публічного управління, к.економ.н.

Віра ЛЕБЕДЧЕНКО

Програму державної атестації (атестаційного екзамену) розглянуто і затверджено на засіданні кафедри економіки та публічного управління (№ 601)

Протокол № 1 від « 29 » серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

д. н. з держ. упр., професор

(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Вероніка КОВАЛЬЧУК

(ініціали та прізвище)

ВСТУП

Державна атестація здобувачів вищої освіти здійснюється у формі атестаційного екзамену. Атестаційний екзамен передбачає оцінювання досягнення результатів навчання, визначених Стандартом вищої освіти за спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (Наказ Міністерства освіти і науки України 05.07.2024 р. № 963 та освітньою програмою «Експертиза товарів та послуг»).

Атестаційний екзамен проводиться як комплексна перевірка знань здобувачів вищої освіти з таких навчальних дисциплін:

- «Економіка та управління в сфері торгівлі»;
- «Підприємництво»;
- «Міжнародний ринок товарів та послуг».

Метою атестаційного екзамену є перевірка відповідності рівня та якості підготовки випускників Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики, ступеню засвоєння ними змісту освітньої програми. При цьому перевіряються теоретичні та практичні знання випускників за освітнім ступенем «бакалавр» за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Завданням атестаційного екзамену є перевірка теоретичних та практичних знань випускників за освітнім ступенем «бакалавр» за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

ВИМОГИ ЩОДО РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Атестація осіб, які закінчують навчання на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти - це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

Атестаційний екзамен проводиться з метою перевірки теоретичної, компетентнісної і практичної підготовки студентів за білетами, складеними у повній відповідності до навчальних програм, викладених в них результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти та достатніх для ефективного виконання професійної діяльності за обраною спеціальністю й мають теоретичну і практичну частину з окремих освітніх компонентів.

Бакалавр - це освітній ступінь, що здобувається на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Ступінь бакалавра здобувається за освітньої програмою.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти після опанування освітньої програми повинні досягти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері правоохоронної діяльності та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.
- ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Здатність працювати в команді.

ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК9. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК13. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

СК3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

СК4. Здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

СК5. Здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності.

СК6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

СК8. Здатність застосовувати основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності.

СК9. Здатність до організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур.

СК10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.

Програмні результати навчання:

ПРН1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПРН3. Мати навички письмової та усної професійної комунікації державною й іноземною мовами.

ПРН4. Використовувати сучасні комп'ютерні і телекомунікаційні технології обміну та розповсюдження професійно спрямованої інформації у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ПРН5. Організовувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ПРН6. Вміти працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей.

ПРН7. Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.

ПРН8. Застосовувати одержані знання й уміння для ініціювання та реалізації заходів у

сфері збереження навколишнього природного середовища і здійснення безпечної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

ПРН9. Знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави.

ПРН10. Діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.

ПРН11. Мати концептуальні наукові та практичні знання у сфері підприємництва і торгівлі, необхідні для подальшого використання на практиці.

ПРН12. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

ПРН13. Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

ПРН14. Вміти застосовувати інноваційні підходи в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПРН15. Оцінювати характеристики товарів і послуг у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності за допомогою сучасних методів.

ПРН16. Знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати його на практиці.

ПРН17. Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.

ПРН18. Знати основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній і біржовій діяльності.

ПРН19. Застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм.

ПРН20. Знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур з урахуванням ризиків.

ПРН21 Застосовувати набуті знання для запобігання корупції та будь-яким проявам недобросовісності в підприємницькій та торговельній діяльності.

До атестації за напрямом підготовки допускаються здобувачі вищої освіти, які завершили повний курс підготовки за відповідною освітньою програмою, виконали всі вимоги навчального плану.

Атестаційний екзамєн проводиться за білетами, складеними у відповідності до робочих програм / силабусів за методикою, визначеною Національним аерокосмічним університетом ім. М. Є. Жуковського «ХАІ» і включає в себе три теоретичних питання з дисциплін: «Економіка та управління в сфері торгівлі»; «Підприємництво»; «Міжнародний ринок товарів та послуг».

Державна атестація проводиться за індивідуальними завданнями (білетами). Формами атестаційного екзамєну можуть бути: письмова та інтерактивна (з використанням засобів інформаційних дистанційних технологій - Mentor, Zoom), або їх поєднання. Час підготовки до відповіді - до 40 хвилин.

1. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Індивідуальна оцінка здобувача вищої освіти за теоретичну частину виводиться із оцінок за кожне питання білету і визначається:

при усних відповідях:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладення, культура мови;
- вміння доводити думку та відстоювати власні позиції;
- впевненість та переконливість;
- аналітичні міркування, вміння робити порівняння та висновки.

Результати складання екзамену оцінюються за 100 бальною шкалою з подальшим переводом до національної шкали.

На основі загальних критеріїв, пропонуються наступні конкретні оцінки здобувачів вищої освіти:

Оцінка **«Відмінно»** (А): 90 – 100 балів виставляється за таких умов:

- 1) творчий підхід до засвоєного матеріалу, повнота і правильність виконання завдання;
- 2) вміння застосовувати різні принципи й методи в конкретних ситуаціях;
- 3) глибокий аналіз фактів і подій, спроможність прогнозування результатів від прийнятих рішень;
- 4) чітке, послідовне викладення відповіді на папері;
- 5) вміння пов'язати теорію і практику.

Оцінка **«Добре»**: 75 – 89 балів виставляється за наступних умов:

- 1) мають місце деякі непринципові помилки несуттєвого характеру у викладі відповідей при повних знаннях програмного матеріалу;
- 2) переважання логічних підходів перед творчими у відповідях на питання;
- 3) вміння пов'язати теорію з практикою;
- 4) не завжди правильні відповіді у виконуваних завданнях.

Оцінка **«Задовільно»**: 60 – 74 балів виставляється за наступних умов:

- 1) репродуктивний підхід до засвоювання та викладання матеріалу;
- 2) недостатня повнота викладання матеріалу;
- 3) нечітке викладання матеріалу на папері, порушення логічної послідовності при викладі матеріалу;
- 4) неглибокі знання основного матеріалу, наявність великої кількості неточностей у викладі матеріалу;

Оцінка **«Незадовільно»**: 0 – 59 балів виставляється за наступних умов:

- 1) відсутність знань з більшої частини матеріалу, погане засвоєння принципових положень курсу;
- 2) наявність грубих, принципових помилок при виконанні отриманих завдань;
- 3) неграмотне і неправильне викладення відповідей на папері.

2. ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ТОРГІВЛІ»

ТЕМА 1. Ринкова інфраструктура: сутність і характеристика

Поняття ринку як економічної категорії та структурованої частини економіки. Економічна сутність ринку споживчих товарів та послуг і його характеристика. Споживчий попит як форма прояву потреби та елемент ринку. Пропозиція споживчих товарів: особливості, джерела формування товарних ресурсів. Поняття кон'юнктури ринку та методи її дослідження.

ТЕМА 2. Природа торгівлі як сфери обігу та виду економічної діяльності.

Економічні передумови виникнення та розвитку торгівлі як сфери обігу. Сутність та принципи торгівлі як галузі народного господарства. Основні функції торгівлі. Форми організації та види торгівлі.

ТЕМА 3. Організаційні основи функціонування роздрібно торгівлі товарами та послугами

Сутність та функції роздрібно торгівлі. Види роздрібно торгівельної мережі. Роздрібні торговельні підприємства та торговельні одиниці. Типи та формати роздрібних торговців. Ярмаркова та виставкова діяльність. Торговельно-технологічний процес у магазині

ТЕМА 4. Організаційні основи діяльності підприємств оптової торгівлі

Сутність та функції оптової торгівлі. Види оптової торгівлі. Структура та інфраструктура оптової торгівлі. Види оптових торговельних підприємств та їх класифікація. Складський товарно-технологічний процес на підприємствах оптової торгівлі.

ТЕМА 5. Посередництво як невід'ємний елемент сфери торгівлі

Поняття торгово-посередницької діяльності та її характеристика. Класифікація оптових посередників. Торгово-посередницькі операції. Особливості діяльності посередників на біржовому ринку.

ТЕМА 6. Економічна характеристика зовнішньої торгівлі

Поняття, структура та форми зовнішньої торгівлі. Основні показники обсягів зовнішньої торгівлі. Методи зовнішньоторговельної діяльності. Ціноутворення в зовнішній торгівлі. Особливості окремих умов контрактів. Міжнародні правила інтерпретації комерційних термінів ІНКОТЕРМС. Державне регулювання зовнішньої торгівлі.

ТЕМА 7. Торговельне підприємство як організаційна форма торгівлі та основний суб'єкт торговельної діяльності

Сутність, функції та види підприємництва. Особливості торговельного підприємництва. Торговельне підприємство як основний суб'єкт торговельної діяльності. Класифікація торговельних підприємств: види та організаційно-правові форми. Об'єднання торговельних підприємств. Законодавчо-правові основи здійснення торговельного підприємництва. Структура енергетичної галузі України.

ТЕМА 8. Стратегія діяльності торговельного підприємства

Місія та система стратегічних цілей торговельного підприємства. Стратегія діяльності торговельного підприємства: її суть та види. Етапи розробки та реалізації стратегії торговельного підприємства. Моніторинг та прогноз стану зовнішнього середовища торговельного підприємства. Конкурентоспроможність торговельного підприємства та методи її оцінки

ТЕМА 9. Товарний оборот суб'єктів торговельної діяльності

Сутність товарообороту як показника господарської діяльності торговельного підприємства. Класифікація товарообороту, характеристика його окремих видів та форм. Фактори, що здійснюють вплив на обсяг товарообороту. Управління товарооборотом торговельного підприємства. Аналіз товарообороту підприємства торгівлі. Планування обсягу та структури товарообороту торговельного підприємства

ТЕМА 10. Товарні запаси та товарне забезпечення торговельних підприємств

Сутність та склад товарних запасів торговельного підприємства. Показники, що характеризують стан товарних запасів торговельного підприємства. Аналіз товарних запасів на підприємствах торгівлі. Фактори, що обумовлюють обсяги та швидкість обертання товарних запасів. Нормування та планування товарних запасів. Формування товарного забезпечення товарообороту торговельного підприємства

ТЕМА 11. Персонал та оплата праці на торговельному підприємстві

Характеристика персоналу торговельного підприємства. Етапи проведення аналізу персоналу й оплати праці на торговельному підприємстві. Продуктивність праці працівників торговельного підприємства. Форми і системи оплати праці та матеріальне стимулювання на підприємствах торгівлі. План з праці торговельного підприємства та методика його розробки.

ТЕМА 12. Основні фонди торговельного підприємства

Сутність та склад основних фондів торговельного підприємства. Оцінка та відтворення основних фондів. Аналіз стану основних фондів торговельного підприємства. Аналіз ефективності використання основних фондів. Управління основними фондами торговельного підприємства.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА АТЕСТАЦІЮ

1. Характеристика споживчого ринку як економічної категорії та структурованої частини економіки. Види товарних ринків за різними ознаками.
2. Пропозиція споживчих товарів: особливості, джерела та механізм формування товарних ресурсів.
3. Споживчий попит як форма прояву потреби та елемент ринку.
4. Поняття кон'юнктури ринку та методичні засади її оцінки.
5. Конкуренція на споживчому ринку: чинники, що її обумовлюють, методи оцінки рівня конкуренції.
6. Інфраструктура споживчого ринку, її специфіка та роль у забезпеченні його розвитку.
7. Економічні передумови виникнення та розвитку торгівлі як сфери обігу. Функції торгівлі як сфери обігу.
9. Місце та роль торгівлі в економіці та на споживчому ринку.
10. Форми організації та види торгівлі на сучасному етапі.
11. Сутність, особливості, види та класифікація послуг в торгівлі.
12. Сутність та види оптової торгівлі. Її основні та допоміжні функції.
13. Характеристика окремих типів оптових посередників.
14. Особливості біржової торгівлі як форми організації оптового ринку.
15. Збутова діяльність товаровиробників. Фірмова торгівля.
16. Роздрібна торгівля, її сутність та призначення.
18. Види та функції роздрібно-торгівлі.
19. Послуги у роздрібній торгівлі, їх класифікація.
20. Поняття, роль та форми зовнішньої торгівлі.
21. Економічний механізм здійснення зовнішньої торгівлі.
22. Стан та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі України.
24. Типологія суб'єктів торговельної діяльності за різними класифікаційними ознаками.

25. Особливості створення та економічні засади функціонування торговельних підприємств в Україні.
26. Права та обов'язки суб'єктів торговельної діяльності.
27. Економічні умови функціонування торговельних підприємств.
28. Напрями та види діяльності торговельного підприємства.
29. Сутність та значення товарообороту підприємства як показника господарської діяльності торговельного підприємства.
30. Показники, що характеризують товарооборот торговельного підприємства. Аналіз його обсягу та структури.
31. Планування обсягу та структури товарообороту торговельного підприємства.
32. Економічний зміст товарних ресурсів та товарних запасів торговельного підприємства.
33. Фактори, що обумовлюють обсяги та швидкість обертання товарних запасів.
34. Сутність, призначення, принципи та методи розробки нормативів товарних запасів.
35. Обґрунтування обсягу і структури надходження товарів.
36. Оцінка ефективності комерційних угод із закупівлі товарів.
37. Активи як економічні ресурси торговельного підприємства, їх сутність, класифікація та особливості.
38. Поняття, склад та класифікація необоротних активів.
39. Основні фонди торговельного підприємства: поняття, класифікація та оцінка. Види їх зносу. Амортизація основних фондів.
40. Аналіз стану та ефективності використання основних фондів торговельного підприємства.
41. Оборотні активи торговельного підприємства: економічна сутність та класифікація. Поняття та особливості їх кругообороту.
42. Фінансові ресурси торговельного підприємства: сутність, склад та джерела формування.
43. Формування власного капіталу торговельного підприємства: його функції, джерела формування, особливості.
44. Позиковий капітал торговельного підприємства: його класифікація, визначення потреби підприємства в банківських ресурсах.
45. Економічна сутність, склад та джерела утворення доходів торговельного підприємства.
46. Показники, що характеризують обсяг та рівень комерційного доходу від реалізації товарів торговельного підприємства. Фактори, що впливають на формування його обсягу та складу.
47. Сутність, функції та значення прибутку торговельного підприємства. Джерела його утворення.
48. Системи оподаткування торговельного підприємства. Аналіз та планування податкових платежів.
49. Основні поняття і сутність процесів товароруку і товаропостачання. Вимоги до організації товаропостачання. Форми товаропостачання. Визначення потреби в товарах.
50. Основні принципи організації в торгівлі. Організаційні моделі у сфері торгівлі.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. Київ: Кондор-видавництво, 2017. 368 с.
2. Власова Н.О., Гросул В.А., Круглова О.А., Чорна М.В. Економіка торгівлі: навч. посіб. Харків: Світ Книг, 2014. 473 с.
3. Економіка і організація торгівлі. Методичні вказівки для практичних занять і

самостійного вивчення дисципліни студентами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / Л.М. Сатир, Л.І. Стаднік, В.М. Кепко та ін. Біла Церква, 2020. 125 с.

4. Ковальська Л.Л., Кривов'язюк І.В. Економіка підприємства: підручник. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 620 с.

5. Кравченко М.С. Економіка торгівлі: методичні вказівки з підготовки до практичних занять з дисципліни «Економіка торгівлі» для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» всіх форм навчання. Маріуполь: ПДТУ, 2020. 20 с.

6. Мазур Н.А., Семенець І.В., Лопашук І.А. Економіка торговельного підприємства: навч. посібн. Чернівці: Чернівець. нац. Ун-т ім. Ю.Федьковича. 2020. 192 с.

7. Марцин В. С. Економіка торгівлі: підруч. Київ: Знання, 2016. 402 с.

8. Одарченко Д.М., Сподар К.В., Соколова Є.Б. «Організація торгівлі»: опорний конспект лекцій для студентів спеціальності 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво». Харків: ХДУХТ, 2015. 68 с.

9. Підприємництво і торгівля: навч. посібник. Волинчук Ю.В. та ін. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2018. 620 с.

10. Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів: Постанова КМУ від 15.06 2006р. № 833. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/833-2006%D0%BF#Text>

11. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11 січ. 2001 р. № 2210-III. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/406-18/ed20130704>.

12. Роженко О.В. «Організація торгівлі»: опорний конспект лекцій для студентів ступеня «бакалавр» / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім.М. Туган Барановського, каф. підприємництва і торгівлі. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2017. 137 с.

14. Роздрібна та оптова торгівля. Терміни та визначення понять: ДСТУ 4303:2004. Національний стандарт України. від 01.07. 2005 р. URL: <http://www.dt-kt.com/natsionalniy-standartukrayini-dstu-4303-2004-rozdribna-ta-optova-torgivlya/> (дата звернення 15.03.2021 р.)

Допоміжна

15. Рокочка В.В., Алькема В.Г., Терехов В.І., Одягайло Б.М., Ковтонюк К.В та інші. Міжнародна торговельна діяльність: підручник. Київ: ВНЗ «Університет економіки та права «Крок», 2018. 698 с.

16. Семикіна М.В., Збаржевецька Л.Д., Матієнко С.С. Економіка та організація торговельних підприємств. Методичні вказівки до практичних занять. Кіровоград: КНТУ, 2018. 80 с.

17. Сукачова С. М. Економіка торгівлі: конспект лекцій для студ. за напр. підгот. 6.050100 «Фінанси». Харків: ХДУХТ, 2008. 130 с.

18. Таранюк Л.М. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. І. М. Сотник, Суми: ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.

19. Торговельне підприємництво: навчально-методичний посібник. Савицька Н.Л. та інші. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2017. 214 с.

20. Чорна Л.О., Супрун С.Д. Економіка торговельного підприємства: навч. посібн. Вінниця: ВМГО «Поділля-2000». 2002. 116 с.

21. Чорна М.В, Кушнір Т.Б., Михайлова О.В. Економіка торгівлі: навчально-методичний посібник. Харків: ХДУХТ, 2015. с. 221.

22. Шлійко А.В. Економіка підприємництва на ринку товарів і послуг: навч. посібн. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 376 с.

23. Юрко І. В. Торговельне підприємство: навчальний посібник, Київ: Центр учбової літератури, 2018. 232 с.

24. Яковлев Ю. П. Економіка торгівлі з використанням інформаційних технологій: навч. посіб. Херсон: Олді-плюс, 2009. – 376 с.

25. Яркіна Н.М. Економіка підприємства: навч. посіб. вид. 2-ге перероб. і доп. К: Видавництво Ліра-К, 2020. 596 с.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПІДПРИЄМНИЦТВО»

Тема 1. Об'єктивні основи функціонування та сутність підприємництва

Розвиток теорій підприємництва. Сутність та характерні риси підприємництва. Суб'єкти та об'єкти підприємництва. Приватна власність як економічна основа підприємницької діяльності. Форми організації суспільного виробництва. Засади підприємницької діяльності в Україні. Роль підприємництва в суспільстві. Логіка та мотивація підприємницької діяльності. Особистість підприємця та його ділові якості.

Тема 2. Економічна свобода та конкуренція

Свобода підприємницької діяльності, принципи здійснення підприємницької діяльності. Господарський кодекс – законодавча база здійснення підприємницької діяльності. Суть та основні функції конкуренції. Види конкуренції та її роль у розвитку підприємництва. Державне регулювання конкуренції. Характеристика цінових та нецінових методів конкуренції. Типи конкурентної поведінки. Розвиток конкуренції в сучасних умовах.

Тема 3. Мотивація підприємницької діяльності

Підприємницькі інтереси та механізм їх реалізації. Суть, форми, системи заробітної плати. Формування системи ефективної мотивації праці. Методи та показники матеріальної мотивації. Преміювання персоналу. Механізм нематеріальної мотивації трудової поведінки на підприємстві.

Тема 4. Ризики у підприємницькій діяльності

Суть підприємницького ризику. Види ризику та методи їх оцінки. Ризик менеджмент. Управління ризиками у підприємницькій діяльності. Способи оцінки підприємницьких ризиків. Шляхи та методи зниження ризику в підприємницькій діяльності. Страхування ризиків. Хеджування. Опціони.

Тема 5. Етика підприємництва та соціальна відповідальність у бізнесі

Поняття та еволюція принципу етичної та соціальної відповідальності підприємництва. Підприємництво та навколишнє природне середовище. Підприємництво та споживачі. Підприємництво та захист конкуренції. Принципи ділової етики. Основні етичні напрямки підприємництва.

Тема 6. Види, сфери та форми організації підприємництва

Приватне, колективне та державне підприємництво. Види підприємницької діяльності. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності: одноосібне володіння, партнерство та корпорація. Підприємницька діяльність в галузях промисловості, будівництва, транспорту. Торговельне підприємництво. Фінансове підприємництво. Міжнародна класифікація організаційних форм бізнесу. Складні форми підприємницьких утворень.

Тема 7. Підприємство як організаційна структура підприємництва.

Підприємство, його суть та функції. Види об'єднань підприємств. Господарські товариства. Інфраструктура підприємства. Особливості та види кооперативів. Підприємства з іноземними інвестиціями. Державні та змішані підприємства.

Тема 8. Мале підприємництво

Економічна суть малого підприємництва. Функції малого підприємництва. Особливості

розвитку малого підприємництва в Україні та за кордоном. Державна політика підтримки малого бізнесу в Україні. Створення та діяльність малих підприємств у сфері послуг.

Тема 9. Інноваційне підприємництво і венчурний бізнес

Інноваційне підприємство та інноваційне підприємництво: сутність та роль. Фактори, що впливають на розвиток інноваційного підприємництва. Венчурний бізнес та його ознаки.

Тема 10. Міжнародне підприємництво

Створення спільних підприємств та ТНК. Вільні економічні зони. Офшорні території. Сутність та види зовнішньоекономічної підприємницької діяльності. Торговельний та платіжний баланс країни. Експорт та імпорт товарів, робіт та послуг. Міжнародний бізнес.

Тема 11. Підприємницька ідея

Зміст та етапи реалізації підприємницької ідеї. Джерела ідей та методи їх пошуку. Етапи оцінки ринкової інформації. Проведення маркетингових досліджень. Вибір організаційно-правової форми підприємницької діяльності.

Тема 12. Організація та технологія створення власної справи

Технологія заснування власної справи: вибір ідеї та визначення раціональної стартової стратегії, засновницькі документи та їх підготовка, формування статутного фонду, державна реєстрація підприємництва. Типові моделі кар'єри у бізнесі. Стиль керівництва у бізнесі. Шляхи досягнення успіху у власному бізнесі.

Тема 13. Менеджмент та маркетинг у підприємстві

Сутність менеджменту та його роль у розвитку підприємства. Функції управління. Системи управління. Організаційні комунікації, їхня роль у забезпеченні ефективної роботи підприємства. Організаційні рішення та процедура їхнього ухвалення у підприємстві. Організація маркетингу на підприємстві. Вивчення попиту на продукції та сегментація ринку. Реклама в маркетинговій діяльності. Особливості цінової політики підприємства. Система збуту продукції. Маркетингові дослідження та їх значення для розвитку підприємства. Методи вивчення ринку товарів та послуг.

Тема 14. Планування підприємницької діяльності

Зміст та види планування. Принципи та методи планування діяльності підприємства. Бізнес-план як основа створення підприємства. Зміст та принципи комерційного розрахунку. Організація планової роботи на підприємстві

Тема 15. Фінансове забезпечення підприємницької діяльності

Необхідність та напрями аналізу господарської діяльності підприємства. Методика проведення фінансового аналізу. Основи організації фінансів підприємства. Фінансова діяльність у підприємстві. Управління фінансами на підприємстві. Інвестиції, їх види та особливості залучення та використання. Банківський та комерційний кредит

Тема 16. Система державної підтримки та сприяння розвитку підприємництва

Сутність, завдання, функції, методи, форми та принципи державного регулювання підприємницької діяльності. Необхідність державного регулювання підприємницької діяльності. Передумови та механізми державного регулювання підприємництва. Патентування та ліцензування підприємницької діяльності. Державна підтримка та сприяння розвитку підприємництва

Тема 17. Правове забезпечення розвитку підприємництва

Правова база розвитку підприємництва. Господарський кодекс – законодавча база здійснення підприємницької діяльності. Проблеми правового забезпечення підприємництва в Україні. Вдосконалення нормативно-правової бази розвитку підприємництва.

Тема 18. Фінансові важелі розвитку підприємницької діяльності та оподаткування

Фінансово-кредитна підтримка розвитку підприємництва. Сутність та види податків. Податкова система України, її завдання та функції. Система оподаткування підприємницької діяльності. Система спрощеного оподаткування суб'єктів малого бізнесу.

Тема 19. Коопераційні зв'язки суб'єктів підприємництва

Суть та об'єктивна необхідність коопераційних зв'язків суб'єктів підприємництва. Форми коопераційних зв'язків суб'єктів підприємництва. Франчайзинг. Лізинг. Діяльність бізнес-інкубаторів. Договори субпідряду. Етапи становлення громадських об'єднань підприємців в Україні.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА АТЕСТАЦІЮ

1. Виникнення та еволюція поняття «підприємництво».
2. Бізнес і підприємництво: спільне і відмітне.
3. Підприємництво як вид господарської діяльності. Ознаки підприємництва.
4. Основні функції підприємництва.
5. Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності.
6. Зовнішнє та внутрішнє середовище підприємництва.
7. Правова база розвитку підприємництва. Проблеми правового забезпечення підприємництва в Україні.
8. Підприємство як суб'єкт підприємницької діяльності. Основні види підприємств та їх організаційні форми.
9. Об'єднання підприємств: асоціація, корпорація, холдинг, консорціум, концерн.
10. Особливості створення та функціонування акціонерних товариств, товариств з обмеженою відповідальністю, товариств з додатковою відповідальністю, повних товариств, командитних товариств.
11. Місце і роль малого підприємництва в ринковій економіці.
12. Економічна сутність малих підприємств. Переваги та недоліки малого підприємництва.
13. Особливості розвитку малого підприємництва в Україні та за кордоном. Проблеми фінансового забезпечення розвитку малого підприємництва в Україні.
14. Державна підтримка малого бізнесу.
15. Підприємництво приватне, колективне, державне та особливості їх здійснення.
16. Підприємництво у сфері виробництва в Україні.
17. Комерційне підприємництво та його суб'єкти: товарні біржі, торговельні дома, виставки продажі, аукціони, ярмарки, заклади оптової та роздрібною торгівлі.
18. Фінансово кредитне підприємництво та його складові: грошове та інше фінансове посередництво, страхування, допоміжна діяльність у сфері фінансів і страхування.
19. Фермерське господарство як форма підприємницької діяльності. Сутність селянського (фермерського) господарства.
20. Особливості створення і діяльність фермерських господарств в Україні. Тенденції та проблеми розвитку фермерства.
21. Основні напрями державної підтримки селянських (фермерських) господарств.

22. Кредитування підприємців на селі. Роль кредитних спілок у фінансовому забезпеченні фермерських господарств.

23. Необхідність та сутність державного регулювання підприємництва, його форми та методи: адміністративні, правові, економічні.

24. Прямі та непрямі методи регулювання. Патентування і ліцензування підприємницької діяльності. Стандартизація і сертифікація.

25. Державна реєстрація суб'єктів підприємництва.

26. Державна підтримка підприємництва. Механізм державної фінансової допомоги суб'єктам підприємництва.

27. Підприємницька ідея та її джерела. Вибір сфери діяльності. Вибір форми організації бізнесу.

28. Аналіз конкуруючих товарів і підприємств-конкурентів. Визначення конкурентоспроможності підприємництва.

29. Вибір організаційно-правових форм господарювання. Пошук джерел фінансування.

30. Припинення діяльності підприємств.

31. Вибір способу започаткування бізнесу. Традиційні способи: створення нового підприємства, купівля існуючого бізнесу. Нетрадиційні способи: прямий маркетинг, пересувна торгівля, франчайзинг, надомний бізнес, вихід зі складу великої компанії.

32. Етапи започаткування власної справи. Засновницькі документи та їх підготовка.

33. Статут підприємництва та засновницький договір. Формування статутного фонду.

34. Порядок відкриття рахунка суб'єкта підприємницької діяльності в установі банку.

35. Бізнес-план та його роль у заснуванні власної справи. Стадії розробки бізнес-плану. Структура та технологія розробки бізнес-плану.

36. Порядок державної реєстрації суб'єктів підприємництва. Джерела фінансових ресурсів підприємництва та процес інвестування.

37. Управління фінансами суб'єктів підприємництва. Роль податків у фінансовій системі підприємництва.

38. Прямі та непрямі податки. Способи сплати податків у підприємстві.

39. Загальна та спрощена системи оподаткування. Єдиний податок. Фіксований податок.

40. Порядок відрахувань діяльності в пенсійний фонд і фонди соціального страхування. Кредитування та його роль у розвитку підприємництва.

41. Сутність та основні види ризиків. Управління економічними ризиками. Інструменти управління ризиками.

42. Страхування як інструмент економічного захисту підприємця.

43. Механізм зменшення економічних ризиків на мікрорівні: дослідження ринку, страхування, диверсифікація ризиків, використання застави, поточний контроль, створення спеціальних резервів і запасів.

44. Сутність і методи підприємницького управління. Функціональне управління в підприємстві.

45. Управління мотивацією персоналу. Методи мотивації.

46. Організація контролю. Управління організаційними комунікаціями.

47. Менеджер як організатор ефективного управління. Вимоги до ділових і особистих якостей менеджера. Типи менеджерів у вітчизняній та зарубіжній практиці.

48. Сутність, види та елементи підприємницької культури.

49. Стили керівництва: демократичний, ліберальний, авторитарний. Норми і правила поведінки керівника.

50. Методи і стилі розв'язання конфліктів. Основні методи впливу підприємця на підлеглих. Психологія підприємництва.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Варналій З.С. Основи підприємництва : навч. посібник. 4-те вид., випр. і доп. Київ : Знання-Прес, 2019. 305 с.
2. Васенко В., Комісар С., Малікова І. Основи малого бізнесу і підприємницької діяльності. Суми: ВАТ СОД, 2022. 186 с
3. Господарський кодекс України №436-ІУ від 16 січня 2003 р URL : <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Гой І.В., Смелянська Т.П. Підприємництво : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2017. 368 с.
6. Ємець О. І. О 45 Основи підприємництва: навчальний посібник / О. І. Ємець, – Івано-Франківськ : Лілея–НВ, 2023. – 147 с.
7. Карпюк Г.І. Основи підприємництва: навчальний посібник для здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти, 2021.- 106с.
<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/pto/2021/04/19/Osnovy%20pidpryyemnytstva.pdf>
8. Педько А.Б. Основи підприємництва і бізнес-культури : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2019. 168 с.
9. Підприємництво та основи бізнесу. Практикум: Навчальний посібник / [Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О., та ін.]; під заг. ред. Т.П. Остапчук. Житомир : Житомирська політехніка, 2023. 280 с.
10. Шевеленко С.Д., Федів І.І. Підприємництво та підприємницька діяльність : навч. посіб. / За заг. ред. В.В. Сопка. Київ : Вища школа, 2019. 224 с.

Додаткова

1. Камлик М.І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект : навч. посіб. Київ : Атіка, 2014. 432 с.
2. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: підручник / за заг. ред. І.М. Сотник, Л.М. Таранюка. Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.
3. Болтянська Л.О., Андреева Л.О., Лисак О.І. Економіка підприємства : навч. посіб. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 668 с.
4. Основи бізнесу: навчальний посібник / Доброва Н.В., Осипова М.М. – Одеса: Бондаренко М. О., 2018. – 305 с.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНИЙ РИНОК ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ»

Тема 1. Поняття та сутність міжнародного ринку товарів і послуг. Загальна дефініція світового ринку товарів і послуг. Функції міжнародного ринку товарів і послуг. Типи світових ринків товарів і послуг. Структура світових ринків товарів і послуг. Специфіка зовнішньоторговельних міждержавних зв'язків на міжнародному ринку товарів і послуг.

Тема 2. Світовий товарний ринок. Гармонізована система опису і кодування товарів. Структура світового товарного ринку. Міжнародні торговельні угоди як дієвий механізм регулювання світових товарних ринків. Методика та принципи розрахунку індексів цін на міжнародних товарних ринках. Еластичність попиту і пропозиції за цінами на світовому ринку товарів і послуг.

Тема 3. Світовий ринок послуг: сутність, особливості, галузева структура. Сутність терміну «Світовий ринок послуг». Тенденції розвитку сфери послуг на міжнародному рівні. Особливості світового ринку послуг. Специфічні особливості світової торгівлі послугами. Способи організації світової торгівлі послугами. Галузева структура світового ринку послуг.

Тема 4. Кон'юнктура міжнародного ринку товарів і послуг. Поняття загальноєкономічної світової кон'юнктури. Цілі та завдання вивчення кон'юнктури міжнародного ринку товарів і послуг. Кон'юнктурутворюючі фактори міжнародного ринку товарів і послуг: циклічні та нециклічні. Напрями та методи аналізу кон'юнктури міжнародного ринку товарів і послуг.

Тема 5. Ціноутворення на міжнародному ринку товарів і послуг. Змістовна характеристика світової ціни. Ключові характеристики світових цін. Класифікація ціноутворюючих чинників на світовому ринку товарів і послуг. Методика та принципи розрахунку індексів цін на міжнародному ринку товарів і послуг. Приведення конкурентних цін і цін світового ринку до єдиного рівня.

Тема 6. Особливості регулювання міжнародного ринку товарів і послуг. Регулювання преференційної торгівлі в межах СТО. Угода TISA стосовно міжнародної торгівлі послугами. Державні закупівлі в міжнародній торгівлі послугами. Підходи до лібералізації міжнародного ринку послуг. Особливості залучення прямих іноземних інвестицій до сфери послуг.

Тема 7. Міжнародний ринок високотехнологічної продукції. Тенденції та особливості розвитку ринку машин і устаткування. Сучасні масштаби світової торгівлі технологіями. Загальна характеристика світового ринку машин і устаткування. Форми зовнішньої торгівлі машинами та устаткуванням.

Тема 8. Консалтингові послуги на міжнародному ринку. Історія виникнення і розвитку світового консалтингу. Сутність і основні форми консалтингу. Загальні і специфічні риси консалтингових послуг. Особливості міжнародних консалтингових послуг. Багатонаціональні консалтингові компанії на світовому ринку товарів і послуг.

Тема 9. Роль і місце транспорту на міжнародному ринку товарів і послуг. Особливості транспорту як міжнародної галузі виробництва. Структура вантажообігу світового транспорту. Регулювання міжнародного змішаного сполучення. Перспективи розвитку міжнародного транспортного комплексу.

Тема 10. Послуги у сфері міжнародного туризму та готельного бізнесу. Економічна сутність та види міжнародного туризму. Ключові чинники, що впливають на розвиток світового туризму і гостинності. Сучасні технології на ринку туристичних послуг. Міжнародні готельні ланцюги на ринку гостинності.

Тема 11. Міжнародний ринок освітніх послуг. Специфіка освітніх послуг. Тенденції розвитку світового ринку освітніх послуг. Освітній простір в сучасному світі. Міжнародна торгівля послугами освіти. Трансграничне забезпечення освітніх послуг. Міжнародна програмна інституційна мобільність.

Тема 12. Міжнародний ринок сільськогосподарської продукції. Особливості сільськогосподарського виробництва та його вплив на світовий товарний ринок. Регіональні мегаринки міжнародного ринку сільськогосподарської продукції. Тенденції розвитку світового ринку сільськогосподарської продукції. Сучасні технології на світовому ринку сільгосппродукції.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВИНОСЯТЬСЯ НА АТЕСТАЦІЮ

1. Особливості формування міжнародного ринку товарів та послуг.
2. Міжнародний ринок як економічна категорія. Структура міжнародного товарного ринку.
3. Значення торгівлі товарами в системі міжнародної економічної діяльності.
4. Систематизація видів і форм міжнародної торгівлі.
5. Поняття та форми товарообмінних операцій
6. Сучасні тенденції у структурі та динаміці світової торгівлі товарами
7. Система класифікації товарів у міжнародній торгівлі
8. Сутність світової ціни на товари.
9. Специфічні риси здійснення зовнішньоторговельних операцій на світовому ринку за різними товарними групами.
10. Загальна сутність міжнародної торгівлі послугами.
11. Особливості послуг як специфічного товару.
12. Класифікація послуг як предмета торгівлі.
13. Сучасний стан та перспективи розвитку міжнародної торгівлі послугами.
14. Форми міжнародних технологічних послуг.
15. Види та особливості міжнародних транспортних послуг.
16. Поняття та тенденції розвитку міжнародного туризму.
17. Особливості та значення міжнародного ринку інформаційних й електронних послуг
18. Економічний зміст рекламних послуг.
19. Характеристика ринків фінансових та страхових послуг.
20. Основні тенденції розвитку сучасної системи регулювання торговельно-економічних відносин.
21. Класифікація інструментів регулювання міжнародної торгівлі товарами і послугами.
22. Митно-тарифні інструменти регулювання.
23. Застосування нетарифних інструментів регулювання.
24. Систематизація методів міжнародної торгівлі.
25. Торгівля через торговельно-посередницькі фірми.
26. Сутність і функції міжнародних товарних бірж.
27. Організаційні форми аукціонної торгівлі.
28. Тенденції розвитку міжнародної тендерної торгівлі.
29. Типізація міжнародних виставок / ярмарків.
30. Створення та сутність Світової організації торгівлі (системи ГАТТ/СОТ).
31. Фундаментальні принципи уніфікованих міжнародних правил товарної торгівлі.
32. Процес вступу до Світової організації торгівлі (СОТ).

33. Переваги та недоліки системи світової торгівлі.
34. Економічні інститути системи Організації Об'єднаних Націй (ООН).
35. Міжнародні організації з регулювання світових товарних ринків.
36. Основні етапи розвитку західноєвропейської інтеграції.
37. Зовнішньоторговельна діяльність України за умов ринкової трансформації.
38. Чинникові передумови міжнародної торгівлі України.
39. Сучасний стан та актуальні проблеми зовнішньої торгівлі України товарами.
40. Особливості становлення ринку послуг в економіці України.
41. Міжнародна торгівля товарами та послугами на світовому ринку.
42. Особливості функціонування світових товарних ринків.
43. Теоретичні основи світової торгівлі послугами.
44. Особливості формування та сучасні тенденції розвитку ринків міжнародних послуг.
45. Система регулювання міжнародного обміну товарами і послугами.
46. Методи організації зовнішньоторговельної діяльності.
47. Міжнародні економічні інститути, що регулюють світову торговельну політику.
48. Зовнішньоторговельна діяльність України за умов ринкової трансформації
49. Україна у світовій торгівлі сировиною.
50. Сучасний стан вступу України до Світової організації торгівлі.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Коваленко Ю. О., Румянцев А. П. Міжнародна торгівля послугами. — К.: Центр навч. л-ри, 2013.
2. Козак Ю. Г., Логвинова Н. С., Ржепішевський К. І. та ін. Основи міжнародної торгівлі: Навч. посіб. — 2-ге вид., перероб. та доп. — К.: Центр навч. л-ри, 2015.
3. Козик В. В., Панкова Н. Б. Міжнародні економічні відносини: Навч. посіб. — К.: Знання — Пресс, 2021.
4. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Підручник / За ред. О. А. Кириченко. — К.: Знання, 2016.
5. Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник. — К.: Вид-во КНЕУ, 2019.
6. Основи міжнародної торгівлі: Навч. посіб. / за ред. Ю. Г. Козака. — К.: Центр навч. л-ри, 2015.
7. Осика С. Г., П'ятницький В. Т. Світова організація торгівлі: Підручник. — К.: К.І.С., 2021.
8. Пазуха М. Д. Кон'юнктура світових товарних ринків: Навч. посібник. — К.: Центр навч. л-ри, 2018.
9. Румянцев А. П., Коваленко Ю. О. Міжнародна торгівля послугами: Навч. посіб. — К.: Центр навч. л-ри, 2018.
10. Світовий ринок товарів та послуг: Підручник: У 2 ч. — К.: КНТЕУ, 2018, 2019.
11. Світовий ринок товарів та послуг: Опорний конспект лекцій. — К.: КНТЕУ, 2024.
12. Циганкова Т. М., Петрашенко Л. П., Кальченко Т. В. Міжнародна торгівля: Навч. посіб. — К.: Вид-во КНЕУ, 2021.

Додаткова література:

1. Вірван Л. А. Проблеми і перспективи України у міжнародній торгівлі //Фінанси України. — К., 2013. — № 5. — С.78–88.
2. Козак Ю.Г. Міжнародна торгівля. Підручник. / За ред. Козака Ю.Г., Логвинової Н.С., Барановської М.І. - 4-те вид. перероб. та доп. - К.: Центр учбової літератури, 2021.
3. Шканова О. М. Інфраструктура товарного ринку: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2004.
28. Шпак В. А., Кондорі Ромео. Міжнароднаторгівля: Практикум. — К.: УВПК “Екс об”, МАУП, 2014.